

Pižmarji

(Iz knjige »ZADNJI PRERIJSKIH LOVCEV«, ki jo je napisal Zane Grey)

»Delite z njimi, Rea, delite.«

Nato je Rea odvelkel deset kadečih se trupel. Indijanci so bruhnili v cel Babilon divjega veselja. Premetavali so se drug čez drugega in vlekli karibuje na breg.

»Tatinska tolpal« je mrmral Rea, ko si je brisal pot s čela. »Pravijo, da so oni pregovorili Velikega Duha, da je poslal severne jelenove. Ho, brez vas bi

s pasjo vprego. Njun prihod so proslavili z novo pojedino in veselico, ki je trajala pozno v noč.

»Mislim, da se bova najinih prekletih lačnih sosedov iznebila,« je rekel Rea naslednjega jutra, ko je z vedrom vode v rokah prišel v koč, »in vrag naj me vzame. Buff, če ti prismojeni pogani niso glede vas dobili nekega pojasnila. Ta dva Indijanca sta bila sla.

nuti ne poduhali svežega mesa. In sedaj, Buff, bodo še pred enim tednom požrli njihov delež do zadnje dlake. To je tudi poslednje, kar sva za te kanibale naredila. Ali ste videli, kako so žrli sirovo drobovje? Pfu! Mislim, da ne bova več videla severnih jelenov. Velika čreda je že šla na jug. Toda midva sva imela srečo, prekleto srečo. Naprej torej s sanmi, sicer bova imela opravka z volkovi.«

Ta večer so se mastili sestradani volčji psi tako dolgo, da se niso več mogli dvigniti s snega. Ravno tako so praznovali Rumeni Noži. Kako dolgo bi jim zadostovalo deset severnih jelenov, se ni dalo ugotoviti. Naslednji dan sta prišla dva Indijanca na saneh

Vzemite puško. Sla bova k njim, da poizveva, kaj je novega.«

Rumeni Noži so podrli tabor in takoj sta lovca videla, da so izpremenili vedenje. Rea je nagovoril več vojnikov, a ni dobil odgovora. Položil je zgrbančenemu poglavarju roko na ramo, toda ta mu je pokazal hrbet. Godrnja se je Rea zopet obrnil k Indijancu in mu govoril, v kolikor je pač obvladal njihov jezik. Dobil je kratek odgovor, ki se je končal s tem, da se je raztrgani stari glavar vzravnal, pokazal z iztegnjeno roko na sever in s togim pogledom vzkliknil:

»Naza! Naza! Naza!«

»Vi, pogani!« Rea je pomolil slu puško pod nos. »Slabo se vam bo godilo,

če boste še dolgo »nazali« za nama. Naprej, Buff! Proč od tu, preden ne zdivjam!»

Ko sta bila zopet v koči, je Rea pripovedoval, da sta oba slišala svarila Rumene Nože, da bi na kakršenkoli način pomagali belima lovcema. V tej noči sta vzela pse v hišo in menjaje

kajti živo srebro je padlo na šestdeset stopinj. Obrnil se je od neresničnega čudeža, daljnega sonca in se okrenil proti resničnemu čudežu severa — severnemu siju — ki je visel v mnogoterni lepoti na obzorju in izvzičenje mu je gledalo iz oči.

»Severni sij,« je rekel Rea kot bi go-

stražila. Zjutraj sta videla široko sled, ki je vodila na jug. Po odhodu Rumelih Nožev je padlo živo srebro na petdeset stopinj. Nastopila je dolga mračna zimska noč.

Ko sta se torej iznebila svojih mušilcev ter imela dovolj mesa in drv, sta se lovca udobno namestila v koči, da bi štiri mesece čakala na dnevno svetlobo.

Samo tu pa tam, kadar je potihnil veter, sta Rea in Jones lahko odšla na prosto. Za prerijskega lovca, ki severa ni poznal, je bil motni, sivi svet okrog njega dokaj zanimiv. Skozi somrak je mežikala blede, okrogla plošča brez leska, o kateri je Rea trdil, da je sonce. Tišina in puščoba sta stiskali srce.

»Kje so volkovi?« je vprašal Jones.

»Volkovi ne morejo živeti od snega. Sliši so na jug za karibui, ali pa dalje na sever za pižmarji.«

V teh kratkih brezveternih urah je Jones stal na prostem dokler je mogel,

voril o prepečenca. »Zmrznili boste. Mrzlo postaja.«

Da, postalo je mrzlo. Toplomer je kazal sedemdeset stopinj pod ničlo. Razen neposredno pri ognju so se stene in strop v koči pokrile s srezem. Meso severnih jelenov je bilo trše od železa. Nož, sekira ali jeklena past, vse je peklo, ko da bi bilo razgreto na ognju in obviselo je na koži. Lovcema je dihanje delalo težave. Zrak je povzročal bolečine v pljučih.

Tako so se vlekli meseci. Rea je bil od dne do dne bolj molčeč. Ko je sedel pri ognju so se mu široka ramena vedno bolj pogrezala. Jones, ki ni bil vajen čakanja in brezdelja, si je dal opraviti s puškami, sanmi in vprego, dokler ga ni popadel občutek, da mora znoreti. Da bi rešil pamet je slednjič napravil iz karibujevih kož mlin na veter in skušal z mnogim premišljevanjem uresničiti neko svojo prejšnjo zamisel.

(Dalje prihodnjak.)

Jože Grbinc:

Pastir Metaž

Vitez Anton pobara fantiča, katera je prava pot do Save in do brodnika, a fantič ni odvrnil ničesar.

Vitez Anton se razjezi in vso njegovo spremstvo se ježno spogleda.

»Zakaj mi ne odgovoriš?«, ježno sikne gospod Anton.

»Čul ste pesem, saj je ne morem sredi napeva presekati,« odvrne pogumni pastir.

»Glejte od tam sem doma, odvrne fantič in pokaže s palico proti Spegi.

»Tamkaj smo bili snoči na počitku.«

»Zakaj neki ne! Pravico ste imeli zaprositi sredi teh puščav za streho.«

»Pa dobro paseš? poizveduje spet gost iz Mirenske doline.

»Toliko, da jih napasem.«

»Kako ti je ime?«, se zanima gospod Anton.

»Odvrni nam vendar precej, saj vidiš, da se nam mudi,« zakličejo jezdeci.

»Kako naj to vem, ko ste pa zdrveli s poti celo semkaj k meni pod hrib.

»Povej hitro, še dosti nam bo prehoditi,« de eden iz družčine.

»Bržkone se motite, saj ste v sedlih in ne hodite. Kdor ima pri nas konja, ta jaše. Le jaz, ki sem brez živali moram pešačiti,« odvrne pastir.

»Gospodu Antonu, ki je bil spočetka že močno jezen na fantiča, mu je bil zdaj po teh odgovorih že močno všeč.

Pomisli: »Hej, ko bi imel jaz tako namazan jezik, pa bi ne zastal pogovor pri ljubeškem gospodu.«

Eden izmed graščakovih spremljevalcev, jezen zaradi fantičeve odreza-vosti, hoče dvigniti palico in udariti pastirja po glavi.

Graščak Anton pa odkima, požene konjiča še korak bližje in reče:

»Kaj zgovoren si, mladi mož. Čigave oyce paseš?«

»Kličejo me za Metaža s Spege.«

»Dobri ljudje so na Spegi. Ko smo prišli snoči tja, so zaklali za nas teleta.«

»Pa tako je prav,« odvrne pastir Metaž. »Teleta so za ljudi in kadar pridejo gosti, naj jedo meso.«

»Da, mi smo pojedli teleta, a ti dobiš glavo. Čul sem, da so jo shranili zate,« se pošali nekdo iz sedla.

Metaž se veselo zasmije: »Pa tako je tudi prav: »Glava gre tudi — glavile«

»Ej, ne boš je dobila, dostavi drugi spremljevalec, ki ga je razgovor z zgovornim pastirjem pričel tudi zanimati. Preden smo šli spat, sem čul, da jo je nerodna kuharica postavila na polico, pa jo je od tam odnesel pes.

»Kaj zato!«, se brani pastir. Kar je vam ostalo, itak ni za drugega kakor za psa.«

»No, pes se ni veselil dolgo imenitnega prigrizka. Kuharica je planila na požrešno žival in jo je ubila,« pomaga pri razgovoru spet tretji.

»Tako je tudi prav. Kdor želi glavo drugega, naj zgubi tudi svojo,« se odreže pastir.

»Zdaj so vrgli pobitega psa na smetišče,« pripomni nekdo iz spremstva.

»Prav je tako, saj je grajski pes tudi ob drugih prilikah stikal po smetišču in tam polegal že preje, ko je bil še živ.«

Gospodu Antonu je bil ta razgovor tako po volji, da je velel: »Razsedlajmo in posedimo k Metažu, da se še kaj pomenimo. Sila zgovoren je in zna na vsako vprašanje najti pametno besedo.«

»Ej, zdaj ne utegnem posedavati in besedovati,« se oprusti Metaž in pokaže na ovce, ki so se medtem razteple proti Zambuhu. Počakajte, da jih zavrnem, pa bom kmalu spet tu!»

»Stopimo v pomoč,« se vzpodbudno sam gospod Anton, odvrže vajeti svojega konjiča in zdrvi v breg, da pomore Metažu zbrati raztepeno čredo. To videvši tudi drugi, stečejo urno za graščakom in zavračajo ovce spet v dolino.

Ko se povrnejo neobičajni pastirjevi pomagači in ž njimi tudi Metaž h konjem, posedejo in se začno pomenkovati to in ono. Gospod Anton se odloči, da vzame zgovornega Metaža s seboj do Ljubeka. znabiti mu bo kaj v pomoč vsevedni fantič. Graščak nagovarja pastirja in ta se končno le odloči, da pojde z njimi na pot.

Eden izmed graščakovih spremljevalcev mora ostati pri ovcah, Metaž dobi njegovega konja, sede nanj in vsa

družba krene nato v dolino. Pri Savi zakličejo brodnika, ki jih je prepeljal na drugo stran. Nato so krenili ob ponoviškem gradu v dolino Mačkovno. Kmalu nato se je zasvetil v dalji grad in grajske straže so zatrobile dobrodošlico: trara, trara!»

Tisti dan je prišlo že tudi nekaj drugih skupin, ki so prišli snubit. Hišnega poglavarja gospoda Jerneja ni bilo doma, že na vse zgodaj je odšel na lov, zato so vse goste zadržali kar na dvorišču in jim tamkaj stregli. Saj je bil dan tople in obložene mize so stale v dolgi vrsti. Snubci so se zvedavo ogle-

dovali, njihova spremstva pa so se hitro spoprijateljila, saj pijača stori kmalu dobre znanke in pobratime.

V tistem so se začuli pred gradom lovski rogovi, vračal se je graščak Jernej.

Vse družčine so se postavile okrog svojih poglavarjev in ob vstopu na grajsko dvorišče je pričel grof Jernej odzdravljati gostom. Z grajskih soban sta pritekli tudi grofica Barbara in lepa gospodična Zlatica ter sta objemali moža in očeta.

Po vrsti, kakor so došli v grad, so se snubci predstavili grofu Jerneju.

Nato se je začel razgovor o tem in onem. Med pogovorom je zapazil grof Jernej neobičajnega gosta. Saj je bil pastir Metaž oblečen le v preprosto belo platneno obleko, kakor so jo nosili pastirji. Spremljevalci snubcev pa so nosili vojaške kroje.

(Konec prihodnjic)

Naš novi natečaj

V svojih odgovorih na zadnji natečaj so nam mnogi Jutrovčki sveto zatrjevali, da vsako nedeljo preberejo „Mlado Jutro“ od prve do zadnje črke. Mnogi so nam tudi pisali, da skrbno zbirajo posamezne številke našega lista in si ga dajo potlej ob koncu leta vezati. Stric Matic bi se pa rad prepričal, ali je res tako. Zato se je odločil, da vam zadá kot prvo vprašanje novega natečaja tole:

Koliko prebivalcev imajo države Male antante in koliko prebivalcev imajo države Balkanske zveze?

V eni izmed letošnjih številčk smo objavili članek z naslovom „Mi in Balkan“. V tem članku so navedene natančne številke, ki jih potrebujete za svoje odgovore. Kdor je skrbno prebiral „Mlado Jutro“, bo hitro našel potrebne podatke.

Tisti, ki ne shranjujejo „Mladega Jutra“ ali ki sploh niso naši naročniki, pa naj napišejo primeren članek o varstvu živali. Kakor veste, obhajamo 4. oktobra god sv. Frančiška Asiškega, ki je bil živalim velik dobrotnik. Zato se razni kulturni narodi spominjajo tega dne v opomin, da moramo živali negovati, varovati in oskrbovati. Otrok, ki trpinči živali, se ne bo nikoli razvil v vrednega člana človeške družbe. Kdor je po srcu dober, ljubi vse, kar je potrebno pomoči in varstva. Kdor pa je po srcu slab, se znaša nad slabotnejšimi, šibkejšimi in tistimi, ki jih zakon ne ščiti.

Eno izmed teh dveh vprašanj vam bo gotovo po duši. Če se kdo ne bi mogel odločiti niti za prvo, niti za drugo, nam pa lahko pošlje poljuben spis. Dijaki višjih razredov gimnazij nam smejo poslati tudi kratek spis o kakem perečem vprašanju.

Dobre spise bomo objavili. Deset najboljših spisov bomo nagradili z lepimi knjižnimi darili. Jutrovčki, ki obiskujejo osnovno šolo, prejmejo v nagrado knjige iz „Mladinske knjižnice „Jutra“, dijaki srednjih šol pa dobijo za nagrado leposlovno knjigo.

Odgovore začnemo objavljati prihodnjo nedeljo. Dopise pošljite na naslov: „Uredništvo Mladega Jutra v Ljubljani“. Pišite razločno in s črnilom!

Stric Matic deli nagrade

To pot Jutrovčki niso bili tako marljivi kakor po navadi. Poznalo se jim je, da uživajo počitnice ter ne utegnejo sesti za mizo in napisati daljšega pisemca. Stric Matic zaradi tega ni bil hud, saj mora priznati, da je to pot dobil samo dobre odgovore, ki se jih je seveda tem bolj razveselil.

Za nagrado je določil žreb te-le Jutrovčke :

Žagar Jelko, uč. IV. razr. v Tržiču, Ljubeljska c. 3,
Dolinar Zdenka, učenka v Radečah,
Berčič Branko, dijak gimn. v škofji Loki, Mestni trg 8
Modrijan Miran, dijak, Trbovlje-Vode, Loke 300,
Tanho Majda, uč. II. razr. v Mostah pri Ljubljani,
Društvena 18,
Savnik Zdenka, učenka v Radovljici,
Retelj Anica, uč. V. razr., Verd 24 p. Vrhnika,
Jančar Ivan, dijak gimn. v Ljubljani, Sv. Petra c. 27,
Pristov Tonček, dijak gimn. Rakitna p. Borovnica,
Kregar Dušan, dijak v Mostah pri Ljubljani,
Zaloška cesta 153.

Vsak nagrajenec je prejel lepo, z mnogimi slikami okrašeno knjigo iz „Mladinske knjižnice Jutra“. Ta nagrada jim naj bo hkratu spomin na prijetne čase, ko so se uspešno udeleževali kot sodelavci „Mladega Jutra“.

Mnogi Jutrovčki so v svojih spisih izrazili željo, da bi „Mlado Jutro“ razširilo svoj obseg ali da bi vsaj pogostejše izhajalo. Tej želji za zdaj še ne moremo ustreči, pač pa se bomo potrudili, da bo naš list zmerom zanimiv, poučen in zabaven. Eden izmed Jutrovčkov je priporočil, naj nagrajamo dobre spise z znamkami namesto knjig. Tej želji pa tudi ne moremo ustreči. Večina naših mladih bralcev se bolj razveseli lepe knjige in paziti moramo, da najprej ustrežemo večini. Navdušenim zbiralcem znamk pa damo radi volje v vsaki številki nekaj prostora na razpolago. Na tem mestu lahko objavijo brezplačno majhne oglase, ki se bodo nanašali na zamenjavo znamk. Posebno vabimo svoje bralce in bralke v tujini, da se poslužijo naše nove rubrike ter omogočijo našim Jutrovčkom čim lepšo zbirko.

Manica:

Oklofutani škrtat

Siromašni Brklaj je bil vesten in priden delavec, zato mu je gospodar podaril zaplato zemlje.

»Ta zaplata je prav lepa reč, razmišlja Brklaj sam pri sebi, ali še lepša bi bila, ko bi stala na njej skromna hišica.«

Toda — tudi za najbolj skromno kočico je treba denarja, tega pa Brklaj ni imel, kajti precej želodčkov je spadalo k njegovi družini.

V otožnem razmišljanju vzdihne možakar prav iz globine srca:

»O, da bi se našel kdo, ki bi me založil s potrebnim denarjem, pa naj bi bil tisti tudi sam — škrtat!«

Komaj so bile te besede preko njegovih usten, že stoji pred njim repati, rogati in kosmati škrtat ter se mu zareži v obraz:

»He-he-he, glej, kako hitro sem ti na uslugo. Nič se me ne boji! Tvojo željo izpolnim. Denarja dobiš, da si boš postavil čedno hišo in še ga bo ostalo dovolj zate in tvojo družino. Toda — pod pogojem, seveda!«

»Pa kakšen je tisti pogoj?« hoče vedeti Brklaj.

»Ni posebno hud. Pet let boš lahko živel veselo in v izobilju, potem pa pridem in moral boš z menoj! Ali veš?«

Brklaj, zvita butica, si misli: v petih letih bom že našel kaj, da te bom prental. In pritrdi:

»Dobro. Veljak!«

Zdajci pokaže škrtat na bližnjo vrbo:

»Tamle koplji! Našel boš v zemlji lonec z denarjem. Čez pet let pa — na svidenje!«

Škrtat izgine, Brklaj pa vzame kramp in se takoj loti dela. Ko dokoplje dva metra v zemljo, zadene ob železen lonec, ki je poln blestečih cekinov. Ves vzradošen spravi zaklad na varno.

S tem denarjem si potem postavi hišico in še mu ostane toliko, da ima on in njegova družina dovolj za brezskrbno življenje.

Točno tisti dan, ko premine pet let, pa stopi pred bogatega Brklaja — škrtat.

»He, prijatelj! Ker sem svojo obljubo izpolnil jaz, jo moraš tudi ti! Pojdiva!«

Brklaj, ki je bil na to pripravljen, pokima:

»Seveda pojdeva. Tudi jaz hočem biti mož-beseda. Ampak — ne bi šel rad s takšnim, ki je slabši od mene. Zato predlagam: napraviva dvoboj!«

»He-he, če hočeš biti za slovo od sveta še pošteno polomljen, pa se dajval! Samo izvoli, s kakšnim orožjem si skočiva v lase?«

»Nič orožja! Saj imava pesti, ki izdajo nekaj. Toda ljubi škratek, pri nas je navada, da se nasprotnika pred dvobojem pobožata in poljubi. Tako morava tudi midva. Ti začni!«

Škrtat pristopi in s svojo kosmato tace potegne Brklaju čez obraz. Nato ga še poljubi v lice.

»Ha, ha, ha! Tako kakor delaš ti, se pri nas božajo in poljubljajo palčki. Mi možje znamo nekoliko drugače«, se norčuje Brklaj in prisloni škrtatu dve tako krepki zausnici, da zadoni daleč po polju. Nato se urno požene v nasprotnika in mu odgrizne — kos nosu.

Ranjeni škrtat divje zatuli in odskoči daleč v stran. Ves preplašen si misli: ako je že njegovo božanje in poljubovanje tako strašno, kaj šele, če me prične obdelavati s pestmi...!

In naenkrat mu ves pogum zleze v kosmati rep. Ne meneč se dalje za svojega soborilca, se na mestu pogrezne v zemljo.

Brklaj se pa smeje v pest. I, kaj bi se ne, ko je pa tako srečno odnesel celo kožo.

Danilo Gorinšek:

Sanjaj sinko

Sanjaj, sanjaj sinko moj,
očka bdel bo nad teboj,
da te kdo ne prebudi,
rajskih sanj ne prepodil

Sanjaj, sanjaj sinko moj
sanjaj vedno, živ dan svoj -
san življenje ti zlati
varuje te črnih dni!

Sanjaj, sanjaj sinko moj
vedno očka bo s teboj,
da ti sanj ne ugrabi tat,
da bo srček vedno zlati

Golar Manko:

Jesen v parku

Park molči in sanja. Plaho stiskajo se bele steze med grmovje. Trudne roke k nebu vijejo tam breze.

Bor osamljen kot sirota v dalje bolno se ozira, tam v aleji med jasminom pesem mladih sanj umira.

V vetru zahtijo smreke, jelke prosijo še sonca — in nad parkom vrani spev o smrti pojejo brez konca.

*Kos Vladko — dijak:***Sin**

Mrak objel je trudno zemljo, dan ugasnil je. Tiha vas v zatišju sniva, mir polni srce.

Le na hribu, v koči revni svetla luč brli. Vse še sniva v dolini, starka le bedi...

»Čuvaj sina, Bog mi dobri...« starka šepeta, Le za njega tam v tujini mati trepeta.

Bistrim glavicam*Vprašanja*

1. Katero evropsko mošje je najmanjše.

2. Kaj pomenijo črke »S. O. S.«?

3. Odkod je prišel k nam tobak in odkod krompir?

4. Kako se imenuje najvišja gora v Afriki?

5. Kakšen je verski znak vseh mohamedancev?

(Odgovori prihodnjič.)**Štiri uganke za dobre računarje**

1.

Mesar je prodal 100 kož za 100 din, in sicer telečje po 5 par, kravje po 1 dinar, volovske pa po 5 dinarjev.

Koliko je prodal telečjih, koliko kravjih in koliko volovskih kož, da je prišlo baš 100 kož za 100 dinarjev?

2.

V gostilno pride 20 ljudi, ki izpijejo kar 20 litrov vina, in sicer: dekleta ga izpijejo po pol litra, žene po 2 litra, moške pa po 3 litra.

Sram naj jih bo, kaj ne? Pa vendar: koliko je bilo deklet, koliko žen in koliko moških, da je bilo 20 ljudi in 20 litrov vina.

3.

Preko polja so letele divje gosi. Kmetovalec jih vidi in jih pozdravi: »Dobro jutro sto gosi.« — Ena gos pa mu odgovori: »Nas še ni stol! Biti nas mora enkrat toliko, polovico toliko, eno četrtno toliko pa še ti kmetič zraven, tedaj nas bo šele stole!«

Hej, mali računarji, koliko jih je letelo?

4.

Jurček in Janez sta pasla ovce, pa reče Jurček Janezu: »Daj ti meni 4 ovce, da jih bom imel jaz enkrat toliko kakor ti.« — Janez pa pravi: »Daj rajši ti meni 4 ovce, da jih bova imela vsak enako številol!«

Koliko jih je imel Jurček, koliko Janez?

Kvadrat IV.

1	2	3	4
			O
2			D
3			E
4			
O	D	E	R

1. čevljarско orodje; 2. konec; 3. del obraza; 4. —.

Rešitev kvadrata III.

1. klop; 2. Leda; 3. oder; 4. para.